

השיעור מתוך קונטרס 'הבינוני'
ניתן להשיג את הקונטרס
המלא במוקדי המכירה

הבינוני

שיעורי הרב שמעון שפיצר שליט"א
מדור אמונה ובטחון

שיעור קצ"ז • פרשת בלק-חוקת בלק בחו"ל תשפ"ג
נמסר ביום שלישי פרשת חוקת (קרח בחו"ל) א' תמוז תשפ"ג

גליון זה מודפס במאות עותקים
ומחולק חינם מדי שבוע
קחו חלק והשתתפו
בהוצאות ההדפסה בעין יפה
לתרומות: 052-761-2069
אז: 050-414-4718

מצבי החיים מעבירים את ההרגשים לעולם הבא

שיהודי כשר יש לו איך לסדר את מוחו להסיר את הדאגות, ויודע
הוא הרבה ממאמרי חז"ל שמדברים בענין הדאגה שמכלה נפשו של
אדם. בדרך כלל אנו מבינים הסיבה לכך, כי האדם צריך להתחזק
ולומר לעצמו: "הקב"ה עזר לך עד כה ויעזור לך גם הלאה. הוא לא
יעזוב אותך". בוודאי זה נכון. זהו הא"ב. אך לפי מה שאנו לומדים
עכשיו, אנו רואים עוד סיבה מדוע אין צריך לדאוג, וכפי שנבאר.

כשהאדם שרוי בדאגה על העתיד, אם בדאגה של בריאות אם
בדאגה של פרנסה או בכל דאגה אחרת, הסיבה שהוא דואג היא
שהוא מחבר שני דברים, את עצמו ואת המצב. הוא שואל: "איך אני
אוכל להתמודד עם מצב פלוני כשיגיע?". איזה אני? הוא מחבר אל
המצב? את האני של היום. את האני של מחר הוא עדיין לא מכיר.
שואל הוא את עצמו: "מה אני אצטרך לעשות החלטות כאלה קשות
בחיים!? אני אוכל לעשות כאלה דברים!? איך אוכל?". וטעות
מוחלטת היא, כי האני של היום לא יצטרך להתעסק עם אותו מצב.
אל דאגה!

נניח שהאדם בן כ"ח. יש לו כבר ארבעה ילדים בלי עין הרע ואינו
יודע איך יוכל להסתדר עם השכירות. הוא צריך כבר דירה יותר
גדולה והמחירים רק עולים ועולים. אינו יודע אם להישאר פה או
להעתיק את מגוריו למקום אחר, והוא שרוי בלחץ ודאגה,
כשהמחשבה מקננת במוחו: "מתי הסיפור הזה ייגמר? ה' הרי יעזור
והמשפחה תתרחב עוד יותר. מה התוכנית? עכשיו אני כבר צריך
עוד חדר ועכשיו אני כבר לא עומד בתשלומי השכירות, ומה יהיה
הלאה?". אומרים לו: "אל תדאג! אינך צריך לסגור שידוכים, אינך
צריך לשלם שכירות, אינך צריך לעשות כלום". והוא מתקומם: "מה
פירוש? חז"ל (תמיד לב, א) הרי אמרו איזהו חכם הרואה את הנולד!"

ובכן, אם רוצה אתה להיות חכם הרואה את הנולד, אתה צריך
קודם לראות מי אתה עתיד להיות. אתה חושב על האני של היום.
האני של היום אין לו כלים לזה. מדוע אתה הורס את נפשך כשאתה
דואג על דברים שעדיין אין לך כלים להם? הן זהו שכתב הרמב"ם
בפירושו המשניות (חגיגה ב, א) לגבי הדברים שאסור להתבונן בהם,
שכאשר האדם מתבונן בדברים שאין לו כלים להשיגם, הוא דומה

נוסעים אנחנו אל המקום אשר אמר ה'

בשיעור הקודם התחלנו לבאר שהאדם עובר בחייו במצבים
רבים אשר תכליתם לבנות את הרגשותיו בבטחון בה' יותר עמוק
ויותר עמוק. הוי אומר: יש לו לאדם הרגשים רבים שהוא צריך
לבנות. הרגשים של אהבת ה', הרגשים של נתינת אמון בה', הרגשים
של בטחון, הרגשים של יראת ה', ומצבי החיים הם אלה שמסייעים
לו לבנות אותם לאט. אילו היה האדם עובר ממצב פשוט לצרה
גדולה, לא היה לו את הכלים, ואפילו היה מרגיש משהו, זה לא היה
נעשה חלק ממנו ולא היו ההרגשים נבנים אצלו כדבעי. מה שאין כן
כשיש לו בתחילה אותם הרגשים באופן קל יותר ומתרגל אליהם, כי
אז הם נעשים חלק ממנו, ואז הוא יכול לעלות למדרגה יותר גדולה
בעברו במצב יותר גדול שמעורר את העמקים של אותם הרגשים.
המדרגות הקטנות של אותם הרגשים, נעשים אצלו כלים לכאשר
יבוא החלקים העמוקים יותר שלהם, שיוכלו להתחבר אליו באמת.

ונמשיך לעסוק בזה בס"ד. ידוע שמ"ב המסעות שהאדם צריך
לעשות בעולם הזה, כדאיתא מהבעל שם טוב הק' זיע"א, מביאים
אותו לארץ ישראל. הוא עובר ממסע לחנייה, ומחנייה למסע, עד
שהוא מגיע לערבות מואב ואז הוא עובר את הירדן. כל אחד
מהמצבים שהאדם עובר בחייו, הוא אחד מהמסעות, וכל מסע, מביא
אותו אל המסע הבא עד שהוא מגיע אל היעד. בשנות העבר
כשהאדם נסע ממדינה למדינה, לא היה יכול לנסוע בפעם אחת,
אלא צריך היה לעצור מדי פעם, לפוש קצת, ולהחליף במסעו
כשהוא מחליף כפעם בפעם אמצעי תחבורה. אף כאן, כשהאדם
בונה את הרגשותיו אשר מביאים אותו אל הארץ ישראל הפרטית
שלו, הוא צריך לעבור ממסע למסע, כי כל אחד מהם מחזקים אצלו
את ההרגשים הללו.

החכם אינו דואג

זוהי אחת מהסיבות שרק טיפש משקיע כוחות הנפש בדאגה
על העתיד. "מה יהיה? איך אוכל לחתן את ילדיי? ואיך בני פלוני
ימצא את זיווגו?". וכן הלאה, דאגות על גבי דאגות. וכבר ידענו

transportation²

² הובא ב'דגל מחנה אפרים' מסעי.

יעמדו על הברכה נדיבי הלב שתרמו מהונם להדפסת הגליון

גליון זה נתרם לזכות
ראובן זעליג בן שפרינצה אסנה היה
חזה גיטל בת אסתר פרל
לזכותם ולהצלחתם

יזכו לכל הברכות האמורות בתורה, לשפע ברכה והצלחה, ולרוב נחת מכל יוצ"ח

ליצירת קשר בכל הקשור לגליון זה: teimaminahor@gmail.com

מפונק. כל מה שהוציא על דל שפתיו, הוא קיבל על טס של כסף. אף אחד לא פגע בו מימיו. והנה הוא מתהלך בהרגשה שכולם צריכים להודות לו על שהוא משבח את הבריא. למתפללי בית מדרשו יש את הזכייה להתפלל אתו באותו בית מדרש. ובפעם הראשונה שהוא סובל, זה קורה כאשר באה עליו צרה קשה. ה' ישמור ויציל.

לדאבון לב, גם כשזה לא ממש כך, יש שהאדם לא התרגל לקבל אכזבות ולצאת מן המטה בבוקר גם כשלא הולך לו כפי שרצה, ואז כשמגיע לדברים יותר גדולים, אינו יודע איך לבלוע אותם. יש שאתה רואה את האדם צועק ובוועט והולך לנקום. אתה רואה עליו שאינו יודע איך לקבל מצב כזה. הוא ציפה ויחל ובסוף זה לא קרה, או קרה ההיפך ממש. אתה רואה עליו שהוא לא רגיל, אתה רואה עליו שאין לו נסיון בזה.

ובוודאי שלגבי רוחניות כך הוא. כדי שהאדם יוכל לקבל את כל הטובה המוכנת לו, הקב"ה מביא לו יסורים קטנים כאלה, כי על ידם הוא לומד לפתח את הרגשותיו. היסורים האלה הם אור שהקב"ה מצמצם כדי שיוכל ללמוד, לדוגמא, איך להודות על הצרה. אילו היה נקלע מיד לצרה גדולה והיה צריך להודות עליה, לא היה יכול. אכן, בכלל לא פשוט להודות כשנמצאים בצרה גדולה. תראו כמה פעמים הגם שהאדם כבר שמע את המשנה (ברכות נד, א) "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה" אלף פעמים, אינו מצליח להוציא מילות של הודאה מפיו. הוא כל-כך מזועזע אז שהוא לא יכול לומר בפיו: "אני מודה לך השם", כי אינו יודע איך מעכלים דבר כזה.

המלמד תורה לעמו ישראל

ובכן, כשהקב"ה ממזמן לאדם יסורים קטנים, הוא לומד עמו תורה. הוא נותן לו במתנה את ההרגשים הנצרכים ליהודי. הוא מביא אותו להבין שהקב"ה יודע מה הוא עושה ושאינו האדם החכם ביותר. איך הקב"ה עושה זאת? האדם הרי בעל גאווה וחי בהרגשת כוח ועוצם ידי! אכן הקב"ה אומר ככה: "אם לא הייתי מלמד תורה לעמי ישראל, הייתי נותן לו לתעות ואח"כ כשהיתה באה לו צרה גדולה, היה מתפרק לגמרי. אך היות שאני מלמד תורה לעמי ישראל, על כן אתבונן בנפשו לראות איזה מצבים יוכל לקבל כבר עכשיו ולומר בהם גם זו לטובה ולהגיע על ידם לידי ענוה ולידי הכרה שאינו בעל הכוחות כולם, ואזמנם לו."

דומה הדבר למי שרוצה ללמד תורה לילד או למי שמתקרב אל היהדות, שאומר: "איני יכול ללמוד אתו סוגיא מורכבת, איני יכול ללמוד אתו פלפול, אבל אני יכול לומר לו פסוק או פרפרת נאה. זה מה שהוא יכול להבין? בסדר, אלמד אתו לפי דרגתו". זהו מלמד אמיתי. מלמד אמיתי מתאים את עצמו לתלמידו. "כיון שיידע את הפסוק, אולי אוכל גם לפרש לו את הפסוק, ואח"כ אולי אוכל ללמוד גם משנה".

למי שמאמץ את עיניו בחושך לקרות אותיות קטנות, שהוא מקלקל את כח ראייתו. כלומר, לא זו בלבד שאינו מצליח לקרוא, אלא הוא אף מקלקל את כח ראייתו ואף כשיהיה אור, לא יוכל לקרוא.

אדם פיקח (לא תמים, אלא פיקח), אינו משקיע כוחות נפש בדברים שידוע לו שאי אפשר לו להשיגם. חבל על הכוחות. למה לבזבז אותם על דברים כאלה? אומר הוא לעצמו: "כשאני אומר בברכת המזון 'תמיד לא חסר לנו', הכוונה היא שתמיד נתן לי את הכוחות הנפשיים הנצרכים לי למצב הנוכחי, ומזה אני מבין שגם בעתיד יתן לי את הכוחות הנפשיים הנצרכים לי למצבים שיגיעו. אך אין לי מה לחשוב על מצבי העתיד, כי איך אחשוב עליהם ועדיין אין לי את הכוחות הנפשיים ואקבלם כשיגיעו..."

אמנם יש דברים שמצד האחריות המוטלת על האדם, יש לו לחשוב על העתיד, כגון אם הוא רואה שיש לו כסף מיותר, כי אז יש לו להבין - "מדוע הקב"ה נתן לך כסף מיותר? אל תבזבז אותו. שים אותו בצד ואולי בעוד כמה שנים למה נתנו לך". אך כשמדובר בדאגות, הכוונה שהוא דואג על דברים שאינו יכול לטפל בהם עכשיו. דאגה פירושה שהאדם מכניס את עצמו לעולם הדמיון וחושב: "מה יהיה עם זה ומה יהיה עם זה? אי ווי, איני יכול לחשוב אפילו". אכן כן, אינך יכול לחשוב על העתיד ואל לך לחשוב עליו, כי אין לך את הכלים איך תיראה בעוד כמה שנים.

עד היכן תכלית יסורין

הנה חז"ל אמרו (ערכין טז, ב): "עד היכן תכלית יסורין?". פירש רש"י: "מהו סוף מדת יסורין, כלומר, יסורין שאין פחותין מהן?". והובאו שם כמה דוגמאות, והנה כמה מהן: "אפילו נתכוונו למזוג בחמין ומזגו לו בצונן, בצונן ומזגו לו בחמין, אפילו נהפך לו חלוקו, אפילו הושיט ידו לכיס ליטול שלוש [מטבעות] ועלו בידו שתיים". וביאר ה'תולדות יעקב יוסף' (פרשת וישלח) בשם ה'בעל שם טוב' הק' שאפילו דברים קטנים אלה יכולים להביא את האדם לידי ההרור תשובה ולפעול בו מה שהיסורים צריכים לפעול באדם. אם אין האדם קולט כשבאים עליו הדברים האלה, צריכים לתת לו שתי סטירות מצלצלות. אבל אם הוא מתבונן בדברים הקטנים האלה, אף הם נחשבים לו יסורים והרי הוא חוסך על ידם יסורים קשים ונאמנים. וכפי שאמרו חז"ל (ויקרא רבה פ"ז) בענין הנגעים, שבתחילה מביאים לו לאדם נגע בקירות ביתו. אם מבין - מה טוב, ואם אינו מבין - מביאים לו בבגדו, ואם עדיין אינו מבין - מביאים לו נגע בבשרו, עד שהוא מבין.

ושמעתי מיהודי אחד פירוש חדש בדברי הגמרא. הקב"ה ממזמן לאדם יסורים קטנים אשר להם מטרה נפלאה. הם בונים נפשו של אדם ומרגילים אותו לקבל אכזבות, דברים שלא הסתדרו כפי שרצה. נפש האדם נבנית ומפתחת את ההרגשים הנצרכים לה על-ידי זה שאין מעשיו מצליחים בדיוק כפי שרצה. ה' ישמור אם בפעם הראשונה שקורה לו לאדם משהו שלא כפי שרצה, מדובר בדבר גדול. עד כה הכל צלחה דרכו בדיוק כפי שרצה. הוא היה כמו בן יחיד

לשם, הוא צריך להכין את עצמו על-ידי שייהפך לבן עולם הבא. בשביל זה באנו לעולם הזה.

לא כאותה השקפה ילדותית שאומרת: "אם תעשה הרבה דברים טובים, תהיה זכאי להרבה פרסים, וכשתבוא לעולם הבא, יאמרו: הנה ניתן לך שכר רב, כי היית ילד כל-כך טוב ועשית כך וכך מצוות". פשוט שזה לא עובד ככה. והרי הדברים מבוארים בכל מקום שאתה פונה, שבעולם הזה האדם מפתח את הכלים שיוכל ליהנות מזיו השכינה. זה מה שהוא עושה בעולם הזה. הוא מפתח את ההרגשים שבנשמתו כדי שתחזור לעולם הבא מוכנה ליהנות מזיו השכינה. כאשר האדם מתקשר ומתחבר אל השי"ת בעודו בתוך עולם החושך, הרי הוא בונה את נשמתו כדי שתבוא מוכנה לעולם הבא. אכן התורה והמצוות הן רק כלים לבנות אותם חלקים עמוקים בנפש האדם.

וכבר הבאנו עשרות פעמים מה שמביא ב'מאור ושמשי' (יתרו) בשם הרבי ר' אלימלך מליזענסק זיע"א בפירושו הפסוקים 'וידבר אלוקים את כל הדברים האלה לאמר אנכי ה' אלוקיך', שאת כל התורה נתן לנו הקב"ה לאמור אנכי ה' אלוקיך. כל המצוות צריכות לפתח אצל האדם הרגשים אשר יביאוהו לידי דביקות בה'.

הרגשים יוצרים חיבור

וכדי להבין יותר את מהלך הדברים, הבה נתבונן בזה קצת. ההרגשים של האדם הם המה הכלים שמחברים אותו אל אנשים ומושגים. אם אין לו לאדם הרגשים, אינו יכול להתחבר לשום דבר. אם יהיה האדם כאבן דומם, אפילו יהיה לו אח או שכן קרוב, יהיו כאבנים דוממות המונחות זו לצד זו. לא יהיה ביניהם חיבור. אם יש לו לאדם אהבה לחבירו, הוא דבוק בו. הוא חושב עליו, ויותר משהוא חושב עליו, הוא אוהב אותו. הוא מרגיש שהוא שואב חיות מזה שיש לו שייכות אליו. אדרבה, האהבה שיש לו כלפיו, היא זו שמעוררת בו את המחשבות עליו. כך הוא לגבי כל ההרגשים. מערכת ההרגשים שקיימת אצל האדם, היא זו שיוצרת את השייכות והחיבור אל אנשים ודברים, ואף גם אל התורה הקדושה.

כך רואים גם בדברים גשמיים. הנה האדם אוהב את מקומו, כמו שאמרו חז"ל (סוטה מז, א) "חן מקום על יושביו". מה יש לך מלגור כאן? אתה יודע שזה המקום הצפוף ביותר? אכן האדם אוהב את מקומו כי הוא מחובר אליו. קשה לו מאוד להתנתק. "אני אוהב את המקום. אני חי כאן". כל אחד, כך אומרים חז"ל.

ההרגשים הם אלה שמחברים את האדם, האהבה מחברת, ואף הבטחון מחבר. כשהאדם בוטח בפלוני וסומך עליו, הוא מתחבר אליו. וכן הוא בכיוון השני. כשהאדם מרגיש: "אולי פגעתי בפלוני". כואב לו מאוד. "אני חושב שאמרת משהו שפגע בו". הרגש זה יוצר בלבו חיבור עם פלוני. "אני רוצה ללכת לפייסו". היראה היא חלק מחיבור שיש לו עם פלוני. כעין זה כשהאדם רוצה להשתתף בצערו של פלוני. הוא אומר: "מסכן פלוני, הוא כל-כך מתייסר. אני הולך להתקשר אליו ולומר לו כמה אני מרגיש בצערו". דבר זה מביא חיים

זהו 'עד היכן תכלית יסורים'. הקב"ה נותן מתנות נפלאות לאדם להכינו לפי דרגתו על-ידי פיתוח ההרגשים אשר יהיו בשבילו כלים לקבל את הדברים הגדולים יותר שיבואו בעתיד. ברור שגם אז יצטרך להתאמץ, כי יצטרך לעלות בעוד מדרגה, אבל יהיה לו את היכולת כי יהיה כבר מורגל באותם הרגשים.

ישאל האדם: האם זה בטוח שגייע לו לאדם נסיון קשה? התשובה היא: הן. לא להיבהל. יבואו זמנים טובים. אבל התשובה האמיתית היא: כן, הקב"ה ינסה את האדם עם דבר גדול יותר. זה לא מוכרח להיות אסון גדול. אבל בוודאי ינסהו הקב"ה לראות היכן הוא עומד, כי הוא רוצה להטיב עמו כפי שנראה.

הצורך הגדול בפיתוח ההרגשים

אך תחילה לכל עלינו לעסוק בתכלית הענין. יש להבין מה כל-כך נחוץ לאדם לפתח את ההרגשים של אהבה ויראה ואמונה ובטחון כפי שדיברנו הרבה בשיעורים האחרונים? מדוע אינו מספיק שיקיים האדם את התורה והמצוות? למה צריך לעשות את התורה כל כך מסובך? ילמד תורה ויקיים מצוות, ואם תרצה, אף יקיים את המצוות כשקשה לו, אך מה צורך יש לפתח הרגשים עמוקים בעבודת ה'? מה זה כל-כך נחוץ?

הנה מי שמסתכל על זה בהשקפה שטחית, יכול לתת לזה תשובה פשוטה, וכה יאמר: האדם צריך ללמוד לקבל מצבו ולא להתפרק כל פעם מחדש. צריך להיות בן אדם חזק. האדם הרי צריך להקים בית ומשפחה ולחתן את בניו ובנותיו. הוא חייב ללמוד לקבל את המצבים השונים שהחיים מביאים אתם. הן תראה שבעולם יש מצבים שונים ומשונים, ומי שאינו מפתח את הרגשותיו, כל דבר קטן משתק אותו. הוא אינו מגיע לבית הכנסת. מה קרה? מישהו העליבו... בן אדם חזק אשר כבר עבר דבר או שנים בחייו, כבר למד שממשיכים הלאה בחיים. לא קרה כלום.

הנה כי כן, אף מי שאינו יודע מהי תכלית התורה והמצוות, יכול להבין שמצד חכמת חיים מאוד נחוץ לו לאדם לפתח את הרגשותיו, כי כך רואים בחוש שמי שעברו עליו מצבים שונים בחייו והוציא מהם את מה שצריך להוציא, הוא באמת אדם בנוי. הוא יודע לעכל דברים ולטפל בהם בשלווה, וממילא גם להצליח יותר.

בעולם הבא צדיקים יושבין ונהנין מזיו השכינה

אולם הדבר פשוט שלא זוהי הסיבה האמיתית, ועלינו בוודאי להרחיב בסיבה האמיתית. העולם הזה הרי אינו אלא פרודור וכמה שנות חיי האדם? שבעים שנה, ואם בגבורות, שמונים שנה. וכבר ראינו בעבר מספר הישר ומשאר ראשונים שהדבר נראה לעין שהעולם הזה אינו אלא פרודור. כמה צער וכמה מכאובים יש לו לאדם בשנות חייו המועטות. הדבר נראה בחוש שהוא מכין את עצמו לעולם אחר. האדם רוצה להגיע לעולם הבא, וכדי להגיע

העולם ועד העולם להודיע שאין העולם הזה לפני העולם הבא כלום, אלא כפרוזדור לפני הטרקלין, כלומר: הנהיגו ברכותיו בעולם הזה כדי להיות רגילים לעולם הבא שכולו ארוך".

הרי למדנו, בעולם הבא אין שום דבר אחר. עליך לפתח בנפשך את ההרגש העמוק של ההודיה. כלומר, לא להודות מחמת הסגולה, לא להודות מפני שעכשיו ערב ראש חודש או מוצאי ראש חודש, כי אם מפני שזוהי מהותך. אם תצליח לפתח הרגש זה בנפשך, כשתבוא לעולם הבא, אתו תבוא. זה מה שיישאר לך. יסוד גדול הוא. כל ההרגשים של האדם חייבים להתפתח, כי בעולם הבא לא יועילו לו לאדם המעשים החיצוניים שעשה. אדרבה, המעשים החיצוניים תכליתם להביא לאדם סייעתא דשמיא ולעזור לו לפתח את הרגשותיו. וכדרך שאמרה תורה גבי מצות נטילת לולב: "ושמחתם לפני ה' אלוהיכם". הנטילה מעוררת בו את הרגש השמחה וההודיה.

ולא יראו פני ריקם

אין העולם הזה לפני העולם הבא כלום אלא כפרוזדור לפני הטרקלין. העולם הזה הוא זמני בלבד. העולם הבא הוא נצחי. ובכן, מה תעשה שם עם תבוא בלי הרגשות מפותחות? בעולם הבא לא יהיה תלוי שלט גדול שנדבת בנין פלוני ופלוני. האדם אומר: "אני לא צריך בכלל ששמי יופיע על הבנין. אולי רק תכתוב את שם משפחתי, כדי שאוכל לקבל את איחולי המזל טוב..." יהודי! שם אין שום דבר. רק פנימיות האדם. וזוהי תכליתה של העולם הזה. אחרי כל מה שהאדם עושה, השאלה אחת היא: הוא נעשה בן אדם יותר טוב? מה עם מדותיו? מה עם עונותנותו? מה עם ביטולו לריבונו של עולם? כל אלה הם מערכת ההרגשים של האדם.

אם האדם מחפש כאן בעולם הזה דברים אחרים וכל המצוות שהוא עושה סובבות סביב אותם דברים, הוא בא לאחר מכן לעולם הבא בעירום ובחוסר כל. הוא אמנם מגיע עם חבילות של מצוות, אבל אינו מבין מה שמדברים שם.

כשמערכת ההרגשים הרוסה

אנו רואים שגם בעולם הזה, כשמערכת ההרגשים של האדם הרוסה מאיזו סיבה שהיא, כגון שעבר חיים קשים בילדותו... ברור הדבר שכל מה שנעשה לו מיום היוולדו היה בהשגחה פרטית מדוקדקת, אבל למעשה, נכון לעכשיו, אינו יודע כיצד לדבר עם אחרים. הוא פגוע, הוא כאוב. אינו יכול להתחבר לאחרים, ובדרך כלל אף אינו יכול להתחבר אל השבת. כי המערכת שמופקדת על החיבור, שבורה אצלו.

זוהי גם צרת הנערים שהתקשו בלימודם ואח"כ התדרדרו ביראת שמים. יש כאלה שזה התחיל אצלם בבעיות לימודיות, כגון בעיות קריאה וריכוז המוח, וזה מה שהרס להם את מערכת ההרגשים. ויש כאלה שזה התחיל אצלם במערכת הרגשים הרוסה אשר בגללה לא היו יכולים להתרכז בלימודם מפני שעסוקים היו בצערם. כך או כך, צרתם היא שאינם יכולים להתחבר. אתה רוצה

לשניהם, גם למשפיע וגם למקבל, כי זה יוצר חיבור ביניהם. כך הוא בכל ההרגשים. כל ההרגשים של האדם בלי יוצא מן הכלל מחברים אותו לאנשים ודברים.

יראה שלא תתקלקל האהבה

זהו גם הפירוש באמרת הצדיקים שהיראה האמיתית היא שלא תתקלקל האהבה. יש לו לאדם יראה מפני שיש לו חיבור. בשבת מדברים על יראה - משוך נועם יראתך. יש מושג לירא מהשבת, לירא מבית המקדש. אתה מחובר אל הזמן או אל המקום ומבין שאינך יכול לעשות בו ככל העולה על רוחך. הילד אינו מחובר לבית הכנסת כי אין לו הרגשים אליו, ולכן הוא מתרוצץ ומשתובב בו. לעומת כן, המבוגר נכנס לבית הכנסת ומתמלא יראה. הוא ניגש אל ארון הקדוש ביראת הכבוד, מנשק את הפרוכת וחוזר לאחוריו כשפניו כלפי ההיכל. למה? כי הוא מחובר אל המקום עם הרגשותיו.

לדומם אין הרגשים, לשאר הנמצאים צומח, חי ומדבר אולי יש קצת יותר. אבל האדם הוא היחיד שיש לו הרגשים חזקים, הרגשים חזקים בהרבה משל כל הנבראים. ולמה נתן הקב"ה לאדם מערכת כזו של הרגשים? אך ורק כדי שיוכל לפתח את היכולת להתחבר לבוראו אשר הם המה הכלים לעולם הבא. כשאין האדם מרמה את עצמו ואינו מתכחש להרגשותיו לדבר אחד בפה ואחד בלב, הוא בונה הרגשים נכונים, ובזה הוא יוצר את חיבורו עם הקב"ה.

ונדגיש שוב: ברור שההרגשים בונים חיבור להקב"ה כאן בעולם הזה. אבל כל מה שהקב"ה רוצה שהאדם יתחבר אליו בעולם הזה הוא כדי שיתרגל ויכין את עצמו ובבואו לעולם הבא, יוכל להתדבק בו. התכלית הסופית אינה שתהיה לו קרבת אלוהים בעולם הזה, אלא שיתדבק בו יתברך בעולם הבא. אומרים לו לאדם: אם עכשיו, כשאתה נמצא בעולם הזה, אתה מפתח את כל ההרגשים שלך להקב"ה, אתה בונה כלים לטרקלין, כי בטרקלין אין שום דבר חוץ מזה.

להתרגל לעולם הבא שכולו ארוך

וכאן אנו מגיעים אל הנקודה. יש שהאדם אומר: "בסדר, אין לי את ההרגשים שיש לו לפלוני. פלוני מתלהב בתפילותיו. אני מאוד מחשיב אותו, אבל אל תזלזל בי. אני נותן צדקה. כל אחד והתחומים שהוא חזק בהם". את הטענה הזאת צריך לעקור. על האדם להבין ככה: מעשה המצוות קיים רק בעולם הזה. בעולם הבא הוא לא קיים. מה שקיים שם הוא הרגשים. אם כי בוודאי שם ההרגשים קיימים במדרגה אחרת לגמרי, כי כאן בעולם הזה ההרגשים מוגבלים בגוף חומרי, מה שאין כן בעולם הבא. אך עם כל זה ההרגשים הם חלק יותר עמוק ואי אפשר למששם בידיים. בתוך עולם העשייה יש לו לאדם חלק יותר עמוק שהוא במדרגה יותר גבוהה, וכשהוא מפתחו, הוא מתרגל אליו ומגיע מוכן לעולם הבא.

כך כתב רש"י במסכת ברכות (סג, א) על הא דאיתא שם שבבית המקדש היו אומרים על כל ברכה: "ברוך ה' אלוהי ישראל מן העולם ועד העולם". וזה לשון רש"י: "מפרש בתוספתא (ו, כא) שתיקנו מן

ישועות. מה הפלא? כפי שהכנהים יכולים להיות צינור לברכת ה', אף הוא יכול. הקב"ה הרי רוצה לברך את ישראל, וכיון שהוא מוצא אדם שהוא יכול לשרות עליו ולהאציל על ידו ברכה, מיד הוא עושה זאת. הן אדם זה, יהודי שלם הוא. תראה את מדותיו, את גישתו, את היראת שמים שלו, את החרטה שיש לו על כל נדנדוד קל של חטא. הוא לא מרמה את עצמו, הוא לא מנסה לרמות אחרים. כשהוא מרגיש עצבות, הוא מחזק את עצמו ומעורר בלבו שמחה. הוא בריא. מערכת ההרגשים שלו בריאה.

אדם כזה מדבר כבר בשפת העולם הבא. הסתכל עליו. הוא בן עולם הבא. הוא רואה כבר את עולמו בחייו. וכשיגיע לעולם הבא, הוא יגיע מוכן. הוא יכיר שם את השפה.

אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי

זוהי התכלית, וזוהי הסיבה שהקב"ה בוודאי יביא לאדם מצבים שיסייעו לו להגיע לתכלית זו. כשאנו שואלים האם כל אחד יצטרך להתמודד בזמן מן הזמנים עם יסורים יותר גדולים מאותם יסורים שמנו חז"ל (ערכין טז, א) באמרם "עד היכן תכלית יסורין?" התשובה היא: בוודאי! כי הקב"ה מאוד מרחם על האדם. ושוב, לא מוכרח להיות שזה יהיה בצורה של אסון נורא. אבל זה יהיה בהכרח בצורה שיבין שהמצב לא פשוט ושהוא צריך להסתמך על השי"ת.

נאמר זאת כך: כשהאדם מכניס את ידו לכיס להוציא שלוש מטבעות ויצאו רק שתיים, אינו נבהל מכך, כי מיד הוא אומר לעצמו: "נכון שרציתי שלוש, אבל שתיים גם לא נורא". וכן כשמבקש שימזגו לו בחמין ומזגים לו בצונן, הוא מיד אומר: "רציתי בחמין, אבל בצונן גם לא רע". אך יש שהאדם נמצא במצב באמת קשה, מצב שהוא לא רואה בו שום מפלט ושום נחמה. הוא עומד ליד התהום ויודע שאם הוא נופל, הכל בטל ומבוטל. הנה עכשיו הוא מוכרח להסתמך על הקב"ה מבלי לומר לעצמו: "לכל היותר נתפשר על הצד האחר". אין על מה להתפשר. הצד האחר הוא נורא ואיום.

וכפי שהיה עם דוד המלך כששהה עם אנשיו ומשפחותיהם בצקלג, ויום אחד יצא עם אנשיו לעזור לאכיש מלך גת להלחם באויביו, וכשחזרו, ראו שהעמלקים שבו את כל נשיהם וטפם. האנשים הקרובים אליו ביותר, אז הפנו לו עורף ואמרו לו: עשית לנו עוול שאין כדוגמתו כאשר השארת את נשינו וטפינו לבדם, ועכשיו איבדת את הכל, הן את העולם הזה והן את העולם הבא. דוד המלך הרגיש אז אבוד לגמרי. אין לו כלום בעולם, ואז פתח ואמר: ה' אורי וישעי ממי אירא, ה' מעוז חיי ממי אפחד. אין לי על מי לסמוך אלא על אבי שבשמים. מה תאמר, שחטאתי עוונתי? בסדר, אבל הקב"ה יעזור לי.

כאשר ייסר איש את בנו

הקב"ה מביא כל אדם למצב כזה, אחרת, במה יבוא לעולם הבא? האדם מקבל את ההרגשים הנצרכים לו לעולם הבא, דווקא על-ידי המצבים האלה, מ"ב המסעות. הוא מוכן, הוא לא מוכן; זה מגיע מלמטה, זה מגיע מלמעלה; זה מגיע קודם שחשב, זה מגיע לאחר

לדבר אתו ואינך יכול. אינך יכול להתחבר אליו, כי מערכת ההרגשים שלו הרוסה.

בעיות קריאה ניתנות לתיקון היום. ברוך ה' שהציף היום את העולם בפתרונות לקשיי קריאה, כמו גם לקושי בריכוז המוח. היום זה ממש לא מה שהיה פעם. הצרה היא שהילד איננו. כשהאדם רך כחמאה ומוכן לקבל ולשמוע, אפשר להביאו לגבהים אדירים. אין שום דבר שמנוע ממנו. אבל אדם זה אינו מסכים. הוא אינו רוצה ללכת למומחה. "איני הולך. כבר הלכתי מספיק פעמים..." הוא שבור. מערכת ההרגשים שלו הרוסה. הוא לא נותן לגעת בו. שם נמצא השבר. כל שאר הדברים אינם שבורים כל-כך. בקלות אפשר לתקנם. אולי יקח קצת זמן, אבל אין זה על מנת שתעלה לרקיע. מערכת ההרגשים היא זו ששבורה.

איזהו בן עולם הבא

וכשאנו רואים זאת לגבי התנהלות האדם בעולם הזה, עלינו להבין שכך הוא גם לגבי העולם הבא. האדם יכול לעשות הרבה דברים. הוא יכול לקיים מצות פטר חמור, הוא יכול להירשם לתכנית של לימוד הש"ס במהירות, וכן הלאה. הכל אפשרי. לא זו הבעיה. העולם ממציא פתרונות לכל דבר. השאלה היא מה עם מערכת ההרגשים? כדי שיהיה לו לאדם חיבור לה' ולתורתו, הוא זקוק למערכת הרגשים בריאה.

כשמערכת ההרגשים בריאה, יכול האדם לראות את האור כבר בעולם הזה. אנשים חושבים שהעולם מחולק לשנים. יש בעלי בתים או כפי שמגדירים אותם - אנשים פשוטים, אשר מעבירים כל יום את הכרטיס וממשיכים הלאה, ויש עובדים גדולים, תלמידי חכמים מופלגים. ולמען האמת, כשמערכת ההרגשים של האדם בריאה, הוא יכול להתעלות ללא שיעור הן בענינים של בין אדם לחבירו והן בענינים של בין אדם למקום (כידוע ששני אלה אינם נפרדים, אלא זה בונה את זה), ואע"פ שיהיו ידיעותיו בתורה מועטות ויעבוד רוב היום בעבודת כפיים, יגיע למדרגות נעלות וכל רואיו יאמרו עליו: "כזה ראה וקדש". והלא דבר הוא שנראה בחוש.

לימוד שפת העולם הבא

אכן אחד מהיסודות הוא שהבעל שם טוב הק' זיע"א לימד אותנו. הוא ביקש לפתוח את עינינו. מה אתה חושב, שאומרים לאדם: "רק עם תדע ארבעה חלקי שולחן ערוך נתחיל לדבר אתך, ואם אינך יודע ארבעה חלקי שולחן ערוך, לפחות תדע את הלומדות הישיבתית, ואם לא זכית להתמנות למגיד שיעור בישיבה גדולה, לפחות תתמנה למגיד שיעור בכיתה ט' כדי שיקראוך ר"מ"?! כל זה חושך הוא. האדם יכול לדעת בעל פה את כל ארבעת חלקי השולחן ערוך ולהיות כלי שבור שאינו מחזיק אור.

כשמערכת ההרגשים של האדם מתוקנת, הוא יכול להיות בביטול ובענוה, ולקבל יסורים באהבה (אשר הוא אחד מקניני התורה), והנה הוא נהפך לאיש שיכול להרעיף אהבה ולברך את זולתו. הלא תראה שאצל החסידים היו מברכים זה את זה ורואים

חברו בא אליו ואומר לו: "מה אתה עושה מזה עסק? תראה כמה דברים נפלאים יש לך!". נכון, אבל הכאב שיש לו עכשיו הוא בגלל שעדיין הוא זוכר את הדבר שהוא שנתן לו חיות עד כה. זה מונח לו בזכרונו ולמעשה אינו יכול ליטול ממנו חיות.

סגירת ברזים של חיות

כסף הוא הדוגמא הפשוטה ביותר. יש לו לאדם כסף לחיות. יש לו גם כמה חסכונות. אבל הגיעה לו עכשיו ידיעה שאיבד סכום כסף גדול ובגלל כן הוא מרגיש אבוד לגמרי. למה? כי הוא ידע שיש לו כך וכך כסף בבנק, ועכשיו המספרים השתנו. מאה אלף דולר נמחקו לו בבת אחת. כשיעברו כמה שנים וההפסד יישכח ממנו, זה יפסיק לכאוב לו. זהו הכלל. כל עוד האדם זוכר את הדבר ששאב ממנו חיות ועדיין הוא מחובר אליו ורוצה לשאוב ממנו חיות ולמעשה אינו יכול, הוא מרגיש צער גדול.

וזהו יסוד האבלות. אחד מהאנשים הקרובים ללבו שבק חיים. זה קשה לו. הוא היה משוחח אתו תמיד על דא ועל הא ועכשיו איננו. מה הבעיה? תדבר עכשיו עם מישהו אחר! לא, זה לא עוזר. כל עוד השיחות ביניהם עולות לו בזכרונו, הוא מרגיש צער של פירוד הדביקות. אכן לאחר י"ב חודש כאשר המת כבר נשכח מלבו וההרגש שנשאר לו מהשיחות הנעימות אתו מתקנה, צערו גם נחלש.

וכן הוא לגבי יסורים הקשורים לבושה. היה לו מעמד בקהילתו ועכשיו כולם לועגים לו או מדברים עליו ועל צרתו. הוא מרגיש שהוא מאבד את מעמדו אשר שימש לו כמקור חיות. בהמשך כשהדיבורים יבואו אל קיצם וכולם ימשיכו הלאה לסדר היום, זה יפסיק לכאוב לו. אבל כרגע הוא מרגיש שכל פעם שהוא נכנס לבית הכנסת כאילו רשום לו על גבו: "השידוך המיוחל לא יצא לפועל". נקודת יסוריו היא זו: "עד היום הייתי שואב חיות מהמעמד המיוחד שיש לי כשידוע לי שאצלי במשפחה לא קורים כאלה דברים, ועכשיו נתברר לי שזה קורה גם אצלי". זה מה שנקרא פירוד הדביקות.

העתקת ההרגשים אל השי"ת

אולם היות שהקב"ה רוצה להביא את האדם לעולם הבא, הוא מצוהו ואהבת את ה' אלוהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך, וכוונתו בזה: "קח את כל מערכת ההרגשים שלך, נתק אותה מכל הדברים הגשמיים, ותתחיל לשאוב חיות אך ורק מדביקותך ב"י". אכן ככל שהאדם מחובר ליותר דברים גשמיים, וככל שחיבורו לאותם הדברים יותר חזק, כך יסוריו יותר גדולים בבואו לקיים מצות ואהבת. ובעולם הזה הרי קל מאוד להתחבר בחיבור הדוק מאוד לדברים הגשמיים. וכבר תשמע את האדם אומר: "פיתחתי את ההרגשים בכל הנוגע לאכילת מטעמים. בתחילה הייתי תמים כזה. לא היו לי מושגים. עד שחבריי לימדו אותי". הנה הוא מקיים בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך באהבת דברים אחרים. ועכשיו הוא נמצא בצרה גדולה, כי הרגשותיו נמצאים במאה אחוז בתוך הבשר, והם צריכים להיות במאה אחוז ברבוננו של עולם. הם מוכרחים להגיע לשם. כשיגיע לעולם הבא, לא יוכל לומר להקב"ה: "לא, לא..."

שחשב; הנסיון שתיאר לעצמו, הנסיון שלא תיאר לעצמו. זה לא מוכרח להיות נסיונות מחודשים. די בכך שצורת דיבורו של הקב"ה עם האדם מחודשת. בסוף, הכל לבושים והכל נפגש לכדי שפה אחת, אבל הקב"ה צריך להביא לכל אחד לבוש אחר, לבוש מחודש, כי אם יידע האדם מראש באופן מדויק מה יקרה לו ויתכונן לכך, לא תמיד יקרה לו הדבר הזה בלבד. הוא מוכרח להגיע להרגשת איבוד עשתונות ולפתור אותה עם האמת, עם השי"ת בעצמו.

זוהי הסיבה שצריך לפתח את ההרגשים, כי זהו תכלית החיים. יש שהאדם אומר: "אהבה ויראה? אהבה ויראה הן מושגים שכתובים בספרי החסידות ושייכים לסוג זה של אנשים שעוסק בספרי חסידות. אני קונה את האתרוג הנאה ביותר ומשלם על זה טבין ותקילין". לא ולא! גם אתה חייב לפתח את ההרגשים האלה, ואף האתרוג שאתה קונה, הוא רק כלי לפיתוח ההרגשים האלה. הקב"ה יביא אותך למצב מסוים כדי לסייע לך בזה. אולי הוא יביא לך פרשה של בין אדם לחבירו, אולי פרשה אחרת. כי כך הקב"ה מסייע לאדם לבנות בלבו את ההרגשים הנכונים, עד שיתחיל להרגיש טעם עולם הבא.

נקודת היסורים היא פירוד הדביקות

והנה ב'פרי הארץ' (פרשת שלח) אנו מוצאים בזה תוספת נפלאה. יש להבין מה זה יסורים, מהי נקודת היסורים. בדרך כלל בני אדם מסתכלים על הלבושים. "הלה מתמודד עם זה והלה עם זה..." אך רצוננו להבין מהי הנקודה שמאחורי כל אותם לבושים. מבאר הפרי הארץ' במילים קצרות כדרכו בקודש: "כל יסורי הגוף מכוח הלב, וכל דבר יסורים הוא פירוד הדביקות". הוי אומר: נקודת היסורים היא הפירוד בין שני דברים שעד כה היו דבוקים זה בזה.

והביאור בזה: האדם הנמצא בעולם הזה, שואב חיות מהרבה מאוד דברים, אשר לחלקם הוא שם לב שהוא שואב מהם חיות, ולחלקם אינו שם לב, אבל בפועל הוא שואב מהם חיות. הוא נכנס לבית הכנסת עם חיוך גדול, כי בדרך הוא חשב על בנו השלישי שהוא בלי עין הרע... הוא אומר לכולם שהוא לא רוצה לדבר עליו כדי שלא תשלוט בו עין הרע... הדבר הזה מחזיק אותו ביום יום, ובפרט בזמנים הקשים כשיש לו צער. הוא אומר אז לעצמו: "נכון שיש לי עכשיו צער, אבל ברוך ה', תראה איזה בן יש לי... הקב"ה אינו מכה עם כל המקלות בבת אחת". כך יש לו לאדם דברים הרבה שנותנים לו חיות מבלי שהוא משים לב אליהם. משרתו, מקום מגוריו, מעמדו בין חבריו, העבר שלו, הדברים שנותנים לו סיפוק. וכיון שהוא שואב חיות, יש לו חשק לעשות דברים. הוא מסכים לקיים מצוות, הוא מסכים ללמוד תורה. הוא עומד במצב טוב.

ובכן, מה קורה כשיום אחד הקב"ה נוטל ממנו משהו? הוא מרגיש אז צער גדול, כי הוא התנתק מדבר שהיה דבוק בו עד כה וקיבל ממנו חיות. הדבר דומה אצלו כאילו נפסקה ממנו נשימתו. כשהקב"ה סוגר לו ברז אחד של חיות, הוא מרגיש כאילו קנה נשמתו נחסם במקצת. כח נשימתו עומד עכשיו על תשעים אחוז בלבד. חנוק לו. הוא לא מקבל עכשיו חיות כפי שקיבל עד כה מכל עבר.

יתחבר להבלים כאלה? איני רוצה. איני רוצה לבזבז את ההרגשים שלי לדברי הבל". כך מבין האדם שאינו רוצה להתחבר כלל ברגשותיו לדברים הגשמיים, כי אח"כ יהיה לו הרבה יותר קשה להתנתק, ולא רק בשעת המיתה.

תיאור המיתה על-ידי חז"ל אינו נוגע לשעת המיתה בלבד, אלא הוא ביאור יסוד העולם הבא, התורה וארץ ישראל. האדם צריך להבין שככל שהוא מוסיף להתחבר לדברים גשמיים (והכוונה לחיבור רגשי, כפי שנתבאר לעיל שאין חיבור אלא על-ידי הרגשים), כך יהיה לו יותר קשה להתנתק מהם.

יש שעובר לו לאדם בלבד איזה הרהור של תשובה. אולי ביום הולדתו החמישים ושש. הוא חושב: "ברוך ה', אני לומד ומתפלל, אך הגיע הזמן להתקדם. לא נותר לי זמן רב כאן בעולם". חולפת לו המחשבה. "אולי תאוות האכילה?". ומיד הוא דוחה אותה על הסף. "לא... זהו ענין גבוה מדי, זה שייך רק ליחידי סגולה". "אולי אתקדם רק קצת? אולי אתחיל להתנזר ממאכל אחד שאינו בריא לגוף ולנפש?". "לא, לא נראה לי". מדוע נראה לו שאינו יכול להתקדם בזה? כי הוא מחובר רגשית אל האכילה.

מיתת נשיקה

מצד שני מדברים חז"ל על מיתת נשיקה שדומה למשיכת שיערה מתוך החלב. ובמסגרת זו כדאי להזכיר מה שראינו זה עתה אצל הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצ"ל שנפרד מן העולם תוך כדי העיסוק בסדר לימודו, בכזו שלווה, בכזה ישוב הדעת. אכן בדברי חז"ל אנו רואים שזוהי המציאות אצל מי שחי בענווה. מאחר שהוא עושה הכל בתורת שליחות ואינו נקשר לעולם החומרי על-ידי משיכת כבוד וכדומה, נשמתו יכולה לצאת מגופו בקלי קלות. אינו זקוק לבושות וביזיונות ולייסורים מכל עבר. לא שאנו מבינים חשבונות שמים, והרי אלפי חשבונות יש שאינם ידועים לנו. אבל כשהקב"ה מראה לנו דבר כזה, אנו חייבים להתבונן בו ולהבין את הרעיון.

וכאמור, כל החיים הם כך. לא רק המיתה. הרעיון הוא שבמשך החיים צריך האדם להתנתק מחיבורו אל המושגים הגשמיים. ושוב, אין הפירוש שהאדם חייב לקבל כל סוג יסורים ר"ל. הוא יכול לבחור בעצמו וכמו שאמרו חז"ל (ברכות ה, א): "כל העוסק בתורה, יסורין בדלין הימנו", וטעם הדבר, כי יש לו את היסורים על-ידי התורה. פירוש, כשהוא מתנתק ממצבים ומשנה הרגלים בשביל ההתדבקות בתורה, הוא מנתק את עצמו מהדברים הגשמיים ששאב מהם עד כה את חייתו, והרי הוא מקיים אז את תכלית החיים.

האדם חושב שמה שיקבל שכר עצום על שינוי הרגליו, כגון בענין שמירת העינים והפה, הוא מפני שהדבר עולה לו בקושי רב. אך באמת זה הרבה יותר עמוק. כשאתה משנה את הרגליך, אתה עוסק בתכלית התכלית של התכליות. אתה מחובר רגשית לעולם הזה, לרע ולדברים פסולים, וכשאתה מתייגע ומתפלל ומקבל על עצמך קבלות כדי להתנתק מהם, עד שלא יהיה לך צורך להמשיך בהם, ואתה מרגיש בזה טעם מיתה, אתה קונה עולם הבא, כי אתה עושה בדיוק מה שאמרו חז"ל עולם הבא נקנה ביסורים. כך הוא כל

זה טוב, זה בסדר". הוא יהיה חייב להכיר את השפה, שפת ההרגשים. זהו התכלית וזהו היעד. לשם צריך להגיע.

ובכן, האדם צריך להתחיל להתנתק מהדברים הגשמיים וכואב לו. מה שכואב הוא ההתנתקות. אך ורק ההתנתקות. בתענית, כשהאדם עסוק בענייניו, אינו מרגיש שום כאב ואינו זוכר כלל שהוא צם. לעומת כן, בבוקר, כשהוא נזכר מהקפה שהוא שותה כל יום, הוא מרגיש כאב. למה? כי הוא צריך להתנתק. "בדרך כלל אני נוטל עכשיו חיות מכוס קפה, והיום איני יכול". זהו יסורים. זוהי נקודת היסורים בכל מיני היסורים הקיימים בעולם.

עולם הבא נקנה ביסורים

מבאר ה'פרי הארץ': כשאמרו חז"ל "תורה וארץ ישראל ועולם הבא נקנין ביסורין", לזה התכוונו. אתה רוצה להתדבק בתורה? הדביקות בתורה מחייבת שלא תיקח חיות מכבוד (למשל), כי הכבוד המדומה והתורה הם תרתי דסתרי. התורה היא באר מים חיים, אבל אם חפץ אתה באמת לקבל ממנה חיות, אתה חייב להפסיק לקבל חיות מן הכבוד. האדם אינו יכול לקבל מאתיים אחוז של חיות. אתה צריך להחליט ממי אתה רוצה לקבל את חיותך. או שאתה לוקח מן הכבוד, או שאתה סוגר ברז זה ומתחיל לקחת חיות מהתורה הקדושה. כן הוא הדבר לגבי ארץ ישראל וכן הוא הדבר לגבי העולם הבא. העולם הבא הוא התכלית, מדרגת ארץ ישראל היא התכלית, והתורה היא התכלית - תכלית הדביקות בה'.

ולכן כשהאדם רואה שיש לו רצון ותשוקה להתחבר באופן רגשי לדבר גשמי, יאמר לעצמו: "זה הרי יעלה לי ביוקר! למה זה נצרך לי?". מי שסובל ממחלות מעיים, יודע שאם יאכל דבר שאינו טוב לו, הוא ישלם על כך ביוקר. הוא זוכר זאת היטב. הוא מבין שזה לא כדאי לו.

סיבת הקושי בניתוק הנשמה מן הגוף

זהו שאמרו חז"ל במסכת ברכות (ה, א): תשע מאות ושלושה מיני מיתה נבראו בעולם, שנאמר (ברכות ה, א): למות תוצאות - תוצאות בגימטריא הכי הוו. קשה שבכולן - אסכרא, ניחא שבכלן - נשיקה. אסכרא דמיא כחיזרא בגבבא דעמרא דלאחורי נשרא (אסכרא דומה לקוצים הנתפסים בגיזי הצמר, שכאשר אדם מנתק את הקוצים ומשליכם לאחור, אי אפשר שלא יינתק עמם מהצמר. כך גם מיתה זו, הנשמה תפוסה בגוף וניתוקה מכאיב לגוף) ואיכא דאמרי כפיטורי כפי ושט (ויש אומרים כחבלים גסים אשר תוקעים בנקבים צרים של לוחות הספינה, שנכנסים בדוחק לפי שגודלם כמידת הנקב). נשיקה דמיא כמשחל בניתא מחלבא (נשיקה דומה למשיכת שיערה מתוך החלב).

ביאורו של דבר שכאשר האדם מתחבר באופן רגשי לקנאה תאוה וכבוד, בבוא עת קצו ונשמתו צריכה לצאת מגופו ולעבור לעולם הבא, מאוד קשה לנתקה. לכן האדם נזהר בעודו בעולם הזה שלא להתחבר לדברים הגשמיים. כפי שיש בני אדם שאינם רוצים להתחבר ברגשותיהם אל חדשות העולם. "מה אני צריך שלפחד בגלל מועמד כזה או אחר? משוגע אני?! למה אני צריך שהרגש שלי

חיזוק אוורירי: "כתוב בספרים ככה וככה..." לא שאין דבריו נכונים. הם נכונים, אבל אינם לענין. הם בבחינת "טענו חיטים והודה לו בזכר קדשו". האדם השרוי בצערו טוען: "לא זה מה שכואב לי. כואב לי משהו אחר לגמרי".

מה שכואב לאדם, זה טעותו. מערכת ההרגשים שלו לא היתה מכוונת אל הכיוון הנכון. הוא היה בטוח שיקבל את המשרה, הוא היה בטוח שזה מה שנקרא הצלחה. ובסוף, הכל התנפץ לו בפנים. ועכשיו הוא מתאבל על כך. הוא יושב עמוק בתוך אותו כאב. נחמתו באה לו כשמתקנים לו את טעותו. "אה, אני יכול להסתכל על זה אחרת". כיון שהוא מבין זאת, תיכף ומיד הוא מתמלא חיות. הצבע חוזר לו ללחיו.

הקושי של האדם כשיש לו יסורים גדולים מאוד הוא שיש לו אז טעויות רבות בבת אחת, ולא סתם טעויות, אלא טעויות עמוקות. וכפי שבחכמת הטכנולוגיה, כשהמחשב צריך לענות אלפי תשובות בבת אחת זה יכול לקחת לו יותר זמן, כך המוח, כיון שהוא צריך למצוא תשובות לכל הטעויות, זה לוקח לו יותר זמן ויסוריו יותר חזקים. אבל אין זה יוצא מהכלל הזה. בכל מצב מבהיל שהאדם נמצא ברוחניות או בגשמיות, הוא יכול למצוא נחמה שתוציא אותו לגמרי מעצבותו ותמלא את לבו שמחה עצומה, אלא שלפעמים הוא זקוק לשיעור יותר ארוך ולעבוד יותר לאט, כי קשה לעבוד הכל בבת אחת. הכלל הוא תמיד אחד. היסורים נובעים מטעויות של האדם ומזה שהוא צריך עכשיו לעבור אל הצד השני של הים.

אמור מעתה: הקב"ה אף פעם אינו שולח לאדם יסורים. הוא שולח לו מצבים שהם סתירה עם טעויותיו. ותפקיד האדם הוא לקחת עוד רגש ועוד רגש ולהעבירם אחד אחד לעולם הבא. בסוף הוא מגיע אל הדברים שהיה בטוח שלהקב"ה לא אכפת מהם. שמיני שבשמינית... כבוד התורה... בטוח היה שאתם יוכל להישאר, ועכשיו מודיעים לו: "מן השמים פוסקים כדעה האחרת". שולחים לו עוד מצב ועוד מצב, וכך הוא מעביר עוד רגש ועוד רגש. וכשהוא מסיים, הוא נעשה מוכן לעבור לעולם הבא. ואז יכולים להוציא את נשמתו מגופו כשערה שמוציאים מחלב. לא צריך לייסר אותו את לחיו.

ובכן, החכם עיניו בראשו להתחיל לעבוד בעודו בצעירותו. יש אותם האומרים: "יש לי עדיין כמה שנים לחגוג. אני לגיל שלושים ושתים ואז אתחיל להתעלות". טעות נוראית היא, כי בינתיים חיבורם לעולם הגשמי הולך ומעמיק, ואח"כ יצטרכו לעשות דרך הרבה יותר ארוכה, דרך שמלווה ביסורים וביזיונות. למה לכם? התחילו לעבוד כבר עכשיו וכך תקבלו עוד ועוד חיות ממקור החיים ותהיו בני עולם הבא.

פעם שהאדם עולה במדרגה. הוא מתנתק מעוד דבר ומעוד מחשבה, עוד ועוד, ואז הוא מתחיל לקבל חיות נפלאה ממקור החיות.

הצדיקים אמרו תמיד שיעקר השכר שיקבלו הוא בעבור תקופתם הראשונה, כשעדיין היה להם קשה. לאחר מכן, כבר היה להם קל, ואינם מרגישים שיקבלו שכר על עבודתם. אין זה רק מפני שבתחילה היה להם קשה ואח"כ קל ולפום צערא אגרא. אלא הענין הוא שהאדם מתמלא ללא הרף בחיות, ואם הוא סוגר את הברז מכאן, באופן ממילא הוא מתחיל לקבל חיות משם, ואז הוא נהנה ומרגיש סיפוק עצום. כבר יש לו קצת עולם הבא. הקושי הוא רק בזמן הבינים. כבר הבאנו כמה פעמים את הדוגמא במי שנזדהם דמו וצריך להחליפו. מוציאים לו את כל דמו כמעט, ואז הוא מרגיש חלוש מאוד, ואח"כ הוא מקבל דם טוב והולך ומתחזק. זה מה שאמרו צדיקים: "אז הרגשתי טעם מיתה, אבל אח"כ הקב"ה מילא אותי בחיות מחיות העולם הבא".

היפך דעת בעלי בתים

אכן כל זה הוא היפך דעת בעלי בתים, היפך המקובל בעולם. המקובל בעולם הוא שהאדם מסתכל כל כמה שנים על עצמו ואומר: "מה יש לי להראות? הא, ברוך ה', יש לי את זה ואת זה וגם את זה... סיימתי כך וכך מסכתות, סיימתי את הש"ס..." דע לך שכל הדברים האלה, אם אתה צריך להראותם, סימן הוא שהם רק מבחוץ. מדוע שאלת בכלל מה יש לי להראות? אה, מפני שלא הרגשת חיות אמיתית, כי לכן הוצרכת להתנחם ולומר: "איני מופרך לגמרי. הנה קיימתי מצוה פלונית ופלונית ולמדתי כך וכך תורה". מעיד אתה על עצמך כאלף עדים שאינך בכיוון הנכון. אינך מרגיש עכשיו חיות מעצם הקימה בבוקר ומהתפילה שאתה מתפלל בדביקות לה'.

איננו מתכוונים לזלזל ח"ו. אנו מתכוונים לומר שהאדם צריך להגיע למצב שלא יצטרך לשאול "מה עשיתי בחיים?" ואח"כ לנחם את עצמו "עשיתי כך וכך דברים טובים..." כשהאדם מרגיש חיות, אינו זקוק לניחומים. הוא מרגיש את החיות עצמה.

זאת נחמתי בעיני כי אמרתך חייטני

יש לציין שלמילת נחמה בלשון הקודש יש שתי משמעויות. האחת היא ניחום אבלים, והשניה היא חרטה. כמו "ניחמתי כי עשיתים" (בראשית ו, ז), וכמו "לא איש א-ל ויכזב ובן אדם ויתנחם" (בלק כג, ט). כל יסורי האדם הם מפני שיש לו רגש ומחשבה שאינם נכונים. הוא חי בטעות ועכשיו הגיע מצב שמפריך אותה טעות, וזהו צער גדול בשבילו. ולכן כשמישהו מוצא היכן טעותו ואומר לו את המאמר הנכון שמתקן אותה טעות, שינוי המחשבה, הוא זה שמנחמו. כשהאדם יושב שבור ומדוכא, ובא אחד ומרעיף עליו

קו 'טעמו וראו' – מסר יומי קצר משיעורי הרה"ג ר' שמעון שפיצר שליט"א - 079.520.524.8 | או ב'קול הבינני' שלוחה 1 < 0

לקבלת המסר היומי מדי יום במייל – שלחו מייל לכתובת - teimaminahor@gmail.com

להצטרפות לשיעור ולקבלת השיעורים המלאים ע"י מכון 'הבינני' שלחו מייל ל- info@machonhavineini.com

קול הבינני: ארה"ב - 718.686.8300 | א"י. 072.257.7726 | בלגיה. 03.300.0223 | בריטניה. 0204.586.2115

ניתן להשיג גיליון זה ב: לדעת, דרשו, אידישע ווינקל, קול הלשון